Ч. 89 (13.037). Львів, субота 23. квітня 1932. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

НЕВЖЕ БЕЗ ТАКТИКИ?

Львів, 21. квітня 1932.

Вся місцева українська преса в останніх двох тижнів присвятила багато уваги останньому Народньому Зїздові Українського Національно-Демократичного Обєднання. Радянофільська й комуністична преса не жалувала для цього Зїзду „сильних слів“ осуду й „погорди“. Так само не шалила помий на голови поодиноких, провідних діячів в УНДО. Для кожного зрозуміле, що ця преса не могла і не сміла поставитись інакше до останнього Народнього Зїзду та його постанов. Національний український табор, що веде власну, незалежну від ніяких посторонніх чинників політику, не може рахуватись з голосами цієї залежної преси. А тому і ми можемо з повним спокоєм їх поминути та не реагувати на них. Так само полишаємо зовсім без уваги і голоси усякої іншої рептильної преси, друкованої теж в українській мові. Натомість бажаємо спинитись над одною увагою про Зїзд української національної незалежної преси. Але тут треба повести розмежування між тією національною незалежною пресою, що стоїть на політичній платформі УНДО, і тією, що репрезентує інші партійні національні угрупування. Перша (ундівська) почала після Зїзду дискусію на засадничі, політично-програмові теми. Друга занялася тільки оцінкою Зїзду та його вислідів. І саме цією оцінкою неундівської національної преси ми хочемо на хвилину занятися.

Загально вся неундівська преса підійшла до підсумків останнього Народнього Зїзду з негативною оцінкою. Вона стверджувала, що цей Зїзд не дав партії нічого позитивного, не обновив її, не усуцільнив і не скристалізував її політичного обличчя. Але коли малощо не так само оцінював підсумки Зїзду і ундівський „Новий Час“, то чомуж малаб до цієї справи підходити інакше неундівська національна преса. В її партійних інтересах було чейже не що інше як те, щоби коштом вичисловання відємних, на її думку, підсумків Зїзду опекти свою партійну печеню. Дивіться, мовлюв, люди добрі, яке це УНДО нещасне, безобличне, а які ми сконсолідовані та політично вироблені! „Тому киньте УНДО та ходіть до нас“ — повинні були писати ці органи, дарма, що цього останнього заклику, який льогічно випливав би з їхньої оцінки Зїзду, вони не опублікували. Але не про те бажаємо нині писати, а про щось важніше.

Радик. „Громадський Голос“ і УКНП-івська „Нова Зоря“ написали, що УНДО стало після останнього Зїзду „партією без тактики“. Може ці органи і мали формально право на таке твердження, бож Народній Зїзд приняв постанову про те, що „доручає Центр. Комітетові і УПР випрацювати тактику партії на майбутнє і то в порозумінні з Пов. Нар. Комітетами та предложити її окремо для цієї справи скликаному Нар. Зїздові“. Тим самим Нар. Зїзд нібито своєю постановою авторитетно ствердив, що УНДО лишилось по Зїзді без тактики. Мбуть на основі цієї постанови роблять такі висновки названі органи преси, але з такими їх висновками не можна ніяк погодитись, бо їх заперечує само життя.

Тому, щоби баламуцтво не ширилось, треба з притиском ствердити, що Народній Зїзд не ухвалив ніякої *нової* тактики для Українського Національно-Демократичного Обєднання, але цим ще не рішив, що партія має на будуче жити і працювати без ніякої тактики. Неухвалення нової тактики не є хіба рівнозначне з анулюванням усякої тактики. А це значить, що УНДО навалі обовязує у практичній політиці ця сама тактика, яка його обовязувала до Народнього Зїзду. Це тим більше, що саме ця стара тактика дістала від Народнього Зїзду повну апробату в слідуючій резолюції: „Народній Зїзд висказує свое повне признання і довіря проводові УНДО і УПР, а зокрема голові за повну посвяти працю та уділює Центральному Комітетові і його органам повну абсолюторію“. Отже УНДО не лишилось без тактики. Його обовязують старі тактичні норми сперед останнього Зїзду за вийомкою, очевидно, тих тактичних потягнень, які вважав ухвалами останній Центр. Комітет партії і що подав Нар. Зїздові до відома голова УНДО д-р Дмитро Левицький у своому звіті. Крім старих тактичних норм обовязують партію на будуче, самозрозуміло, всі постанови останнього Зїзду, які стару тактику доповнюють численними практичними вказівками на вільних відтинках політичної діяльности.

Колиб було інакше, колиб УНДО направду лишилось після Зїзду без ніякої тактики, то це булоб хіба рівнозначне з повним паралїжом його діяльности. Бож не можна собі уявити ніякої партії, яка не моглаб займати становища не тільки до всяких, нераз дуже складних, справ актуальної політики, але й до численних інших, часто пекучих і наглих, питань громадського життя. Українське Національно-Демократичне Обєднання в такому стані не находиться. Воно має політичну тактику, апробовану й доповнену Народнім Зїздом, дарма, що вона не скодифікована до подробиць в окремій публікації. Зрештою в незвичайно важних і складних політичних ситуаціях про конкретні кроки партії мусить рішати Центральний Комітет. Він до цього покликаний.

При цій нагоді варто звернути увагу ще й на деякі нісенітні голоси польської преси про тактику УНДО. У ній ми читали, що, мовляв, останній Народній Зїзд не протестувався в резолюціях засобам терору в політичній боротьбі і тим самим, нібито, мовчки акцептував терор як засіб політичної боротьби. Таке твердження деяких органів польської преси випливає із звичайного непорозуміння або зі злоби. Щоби і в тій ділянці не ширилось баламуцтво, вважаємо за доцільне на цьому місці зазначити ось що: УНДО є леґальною партією, яка веде політичну боротьбу конституційними засобами, використовує для неї як парляментарні так і ін. праводержавні установи, а так само не резиґнує зі своїх прав, щоби вести леґальну боротьбу і на терені всіх тих міжнародніх установ, до яких доступ ґарантують українському народові відповідні міжнародні договори, що обовязують Польщу. Терор як засіб політичної боротьби така партія мусить виключати, бо це випливає зі самого її політичного характеру. Всеж таки УНДО мимо того вже кілька разів стверджувало в своїх прилюдних енунціяціях, що в політичній боротьбі терором не послугується і ці енунціяції обовязують його далі. Народній Зїзд з 25. і 26. березня ц. р. цих енунціяцій ні не анулював ні нічим не ослабив. Отже нема ніякої потреби робити непотрібний вітер, хіба що деякі органи польської преси мають у робленні такого вітру якийсь укритий інтерес. Колиб це було так, то тоді шкода з ними входити в якунебудь річеву виміну думок на цю і їй подібні теми.

В. М.

За скріплення й розбудову Т-ва „Дністер“.

Конференція преси в Т-ві взаїмних обезпечень „Дністер“.

На запросини Дирекції Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ відбулася в середу 20. ц. м. в салі засідань тогож Т-ва конференція представників львівської української преси. Метою конференції було поінформувати українську пресу, а через неї і все громадянство, про теперішній стан та умовини праці в Т-ві „Дністер“, а одночасно нав'язати тісніший звязок між проводом тієї установи й українськими робітниками пера.

Отворив конференцію член Дирекції, през. **В. Децикевич**, що повитав присутніх і подяку вав пресі за дотеперішню підтримку змагань Т-ва. Після того виголосив ширший реферат про теперішній стан Т-ва, яке увійшло саме в 40-ий рік істнування, дир. **Я. Колтунюк.** У свому рефераті подав він перегляд історії Т-ва, вказав на довершену досі працю, на взаємини з ПЗУВ, а опісля змалював теперішні важкі умовини в житті Т-ва, які довели до того, що воно працює нині з дефіцитом. Змаганням Дирекції Т-ва під теперішню пору є **збільшити якнайбільше число обезпечених в Т-ві, зокрема число обезпечених движимостей,** бо таке обезпечення нині ще найбільше рентовне.

Після того реферату розвинулася дискусія, в якій забирали слово майже всі присутні, домагаючись чи то ще деяких вияснень, чи то підсуваючи нові способи для придбання Т-ву якнайбільше нових обезпечених. Відповідав усім дир. **Колтунюк,** що представив м. ін. дуже докладно причини (зовсім незалежні від Т-ва), які складаються на те, що Т-во закінчило минулий діловий рік поважним дефіцитом (ок. 130.000 золотих).

В конференції взяли участь представники девятьох українських пресових органів, які, познайомившись точно з умовинами праці Т-ва взаїмних обезпечень „Дністер“, обіцяли піти назустріч усім наміченим заходам проводу Т-ва для його скріплення й розбудови.

——o——

„Українці не є фахово безсторонні“.

У справі призначування на судових знавців.

З кінцем 1929 р. видало міністерство правосуддя в Варшаві — у звязку з новим законом про судових перекладчиків і знавців — розпорядок до поодиноких апеляцій, щоби відновити списки судових знавців із ріжних спеціяльностей, інжинірів, лікарів, тощо. Президії Окружних Судів візвали всіх досі вписаних на лісті знавців, щоби виявили, чи хочуть далі лишитись судовими знавцями і в якій ділянці. Візьмім один приклад із Стрия. Коли тут знавці-українці внесли такі подання, а загально була думка, що це звичайна адміністраційна перевірка і при ній відограють ролю тільки річеві моменти.

Одначе велике здивування викликав список нових знавців. Уже в літі 1931 Президія Окр. Суду в Стрию доручила усім петентам українцям письмо Президента Апеляційного Суду у Львові, з повідомленням, що „Презес“ відкинув їх прохання установити їх судовими знавцями.

Нова ліста знавців з обсягу мірництва була для осіб, ознакомлених з відносинами, справжньою сензацією. Були там вписані панове: Юліян Квасневський з місцем осідку у Львові, Филип Дави у Стрию, Ян Панько в Миколаєві і Антоні Ролинд у Стрию.

Здавалось би, що двох мірників з осідком у Стрию а один у Миколаєві вистане, щоби дати людности всієї судової округи змогу вибирати собі знавця і що їх досить для праці в цілої округи. Але фактично зпоміж призначених знавців перебуває в Стрию тільки інж. Филип Дави, що недавно як шеф евіденції катастру в Стрию перейшов на емеритуру. Ян Панько давно вже покинув Миколаїв, де перебував коротко і перенісся до Комарна. Інж. Антоні Ролинд

був у році 1930 міським геометром у Стрию. Його службова умова з громадою заборонювала йому безумовно виконувати приватну практику. Перед двома роками він виїхав на постійне до Гнезна і там давно покінчив самогубством. Таким чином залишився одиноким судовим знавцем-мірником для стрийської округи, що має 9 повітових Судів, тільки Филип Давм. Такий стан має свої наслідки і вимагає коментарів.

Завданням правосуддя у сьогоднішніх демократичних часах повинно бути: зробити його доступним для широких, незаможніх суспільних кляс, отже селянства і робітників. Досі могли ті кляси в потребі перевести процес або судовий розділ майна, спадщини, чи екзекуцію при помочі знавців, що мали осідок у містечках з повітовими судами. Навіть візвати знавця зі Стрия не було коштовне і був великий вибір знавців, евіденційних, мірників приватних і урядових. Тепер коли судовим знавцем мірництва на всю стрийську округу є тільки інж. Давм, тоді у випадку, якби він не міг з якихось причин бути знавцем, то інтересований мусів би хіба покликати знавця Квасневського аж зі Львова, або з іншого окружного міста.

Бачимо, що увага на вигоду сторін і на рівномірний розділ праці поміж членів даної професії зовсім не відограла тут ролі при призначуванні знавців мірників.

Досі були знавцями українці: інж. Михайло Кравців, призначений ще в році 1913 у Калуші, а по війні в 1921 р. в Стрию, та інж. Роман Шехович. Тепер вніс прохання ще емеритований евіденційний геометр Микола Пацалуйко. Усім їм відмовили цього права.

Подібно зробила львівська апеляція із знавцем мірником інж. Мусаковським у Дрогобичі.

Знавці-інжинірі робили заходи в інжинірській палаті, щоби цю несправедливість усунути, але палата задовольнилася короткою відповідю апеляції і на тім справа покінчена. Маємо інформації, що тимчасом ріжні уряди, як нпр. Земський Уряд у Станиславові і т. д. роблять усякі труднощі декому з інжинірів-українців в цій-же справі. Рівночасно ті самі уряди затверджують катастральні операти інших мірників, хоч вони не відповідають вимогам.

Українська Парляментарна Репрезентація, що внесла дотичну інтерпеляцію в соймі дістала таку відповідь міністра справедливости з дня 22/II 1932 Hp. II. O. 1818/32.

„Przy układaniu list biegłych sądowych mają ścisłe zastosowanie przepisy rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z d. 24/XII 1928 r. p. 945/28 Dz. Ust. Rzp. Wynika stąd, że tylko rzeczowe względy rozstrzygają o wpisie na listę biegłych sądowych. Jeżeli jednakże art. 121 ustawy o ustroju Sądów powszechnych zabrania Sędziom wystąpień o charakterze politycznym tego rodzaju, by mogły osłabić zaufanie do ich bezstronności, to oczywiście przy ustanawianiu biegłych sądowych liczyć się należy z tem, że są oni organami pomocniczymi w wymiarze sprawiedliwości i że zachowaniem swem nie powinni nasuwać poważnych wątpliwości, czy urząd swój pełnić będą bezstronnie, zwłaszcza w sprawach, w których interesowane są strony różnych narodowości.

Naturalnie, że w tym kierunku nie można do kandydatów na biegłych sądowych stawiać wymagań tak daleko posuniętych, jak odnośnie do Sędziów, ale nie można przechodzić do porządku nad zbyt jaskrawemi przejawami szowinizmu narodowościowego, zwłaszcza, gdy lojalne odnoszenie się do państwowości polskiej stoi pod znakiem zapytania.

Przychodząc do szczegółów zaznaczam, że istotnie Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie odmówił prośbom inżynierów: Mikołaja Pacałujko, Michała Krawciwa i Romana Szechowicza o ustanowienie ich biegłymi sądowymi z zakresu miernictwa.

Decyzję swą oparł Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie na opinji Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie względnie Starostwa Powiatowego w Drohobyczu, oraz opinji, jakiej zażywają kandydaci ci w społeczeństwie. Opinja ta wskazuje, że p. Pacałujko, p. Krawciw i p. Szechowicz są szowinistami ukraińskimi, wrogo usposobionymi do Państwowości Polskiej.

Kandydatom tym brak kwalifikacji zawodowych na zajmowane stanowisko biegłego sądowego, a mianowicie: bezstronności w rozstrzyganiu spraw, w których jako strony interesowane występują osoby różnych narodowości".

Стільки відповідь п. міністра, в якій є замітка ще на дальшу частину інтерпеляції, що до непризначення судовим знавцем українця д-ра Іполіта Левицького, б. штабового лікаря австро-угорської армії, а вже за Польщі заступника повітового лікаря в Стрию, що його буцімто не призначили знавцем тому, що він не домагався цього. Д-р Левицький має в руках письмо Президента Апеляції з повідомленням, що йому відмовляють впису на лісту знавців.

Такі рішення відчують особливо прикро мірники, для яких судові комісії були львиною частиною доходів.

Наші процесові сторони могли би домагатись, щоби як знавців брати інжинірів мірників, лікарів, перекладчиків і т. д. українців, хоч не вписаних на лісту офіційних знавців. Це законами дозволяється, якщо такі живуть в місці суду, або недалеко і мають повні фахові кваліфікації. У такому випадку суд заприсягав би їх для кожної справи зокрема.

Але при сьогоднішньому стані справ, при занепаді громадянської відваги і характерности, мало є виглядів на якийсь стихійний відрух.

Р. Д.

Вилетів зуб із колеса пятилітки

Дітройт, дня 30. березня 1932.

Загально відома в Америці фірма інжинірів і архітектів під назвою Albert Kahn Incorporation, з осідком у Дітройті, що була одним з головних діяльних учасників радянської пятилітки, подала до відома 28. ц. м. представникам преси, що зірвала зносини з Радянським Союзом. Мориц Кан, віцепрезидент названої фірми сказав, що про це рішення повідомив його голова тої фірми, його брат Альберт, що є тепер у Радянському Союзі.

„Ріжниці між нашою фірмою й радянським урядом були в справі валюти — сказав Мориц — Радянському урядові бракує золота й він хотів платити нам російськими рублями, які на заході невимінні й тому для нас безвартісні. На основі нашої умови, що скінчилася 1. березня 1932 р. радянський уряд платив нам американськими долярами".

Мориц сказав, що його брат Альберт і 24 інжиніри, яких названа фірма вислала була з Дітройту у 1929 р. виїдуть з Москви до двох тижнів.

В справі допомоги наддунайським державам.

Конференція міжнародніх торговельних палат в Інсбруці скінчилася 20. ц. м. одноголосним приняттям резолюції, що опирається на французькому проєкті. Зазначено в ній, що господарські труднощі наддунайських держав вяжуться зі світовою господарською крізою. Розглядати наддунайську проблему можна в дусі методичної організації Европи, при чому особливішу увагу треба звернути на ситуацію хліборобської продукції. Резолюція пригадує, що Союз Народів уже ствердив, що особливо важне є улекшення й забезпечення збуту збіжевих надвишок держав на долішному Дунаю й дораджує признати преференційні мита. Конференція може тільки прилучитися до тієї опінії. Хліборобські держави висловили побажання поширити преференційну систему на дальші рільні продукти. Розглядаючи справу несення потрібної допомоги, конференція ствердила, що зміцнення купної сили аграрних наддунайських держав вплине теж корисно на вивіз сусідніх держав, особливо за сильним промислом, бо ліберальні мита, признані наддунайськими державами при заключуванні тарифових умов вийдуть на користь всім іншим державам.

Крім того принято резолюцію фінансових експертів, що домагається привернення свободи девізових оборотів як необхідної умовини господарської відбудови наддунайських держав. Окрема резолюція в хліборобських справах домагається допомоги хліборобству шляхом установлення відповідних цін рільних продуктів.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. КВІТНЯ 1932.

ГЕРМАН УНГАР.

НЕВИННІ БРЕХНІ.

Дієві особи: Вона і Він. Він сидить за столом і пише. Вона входить; румяна від проходу. Говорить голосно, оживлена.

Вона: О, ти дома? Я гадала, що ти нині ідеш до каварні? Шкода, що ти мені не сказав. Я могла була взяти авто для себе. Як довго ти вже в хаті?

Він: Годинку, кохана.

Вона: Бідненький! Так довго! Боже! і чаю тобі ніхто не подав. Я не могла і думати, що ти вернешся.

Він: Ти пішки?

Вона: Так. Чудова погода; я оглядала крамничні вистави. Скрізь чудові речі, модні. Мусиш піти зі мною завтра. Обіцюєш?

Він (глядить на неї цікаво.)

Вона (поправляє собі капелюх до зеркала): Чого ти так на мене дивишся? Чи що не в порядку? Ні, ти виглядаєш комічно. Чи може гніваєшся, що мене не застав дома (нахиляється до нього, він легко стримує її). Будь ласка. Не люблю нічого силуваного. Чи мій пан не в гуморі? Я-ж не могла збагнути, що ти нині не схочеш піти до каварні... Що-ж? не буду тобі докучати своєю ніжністю...

Він: Не розумію, чому ти хвилюєшся...

Вона: Я хвилююся? Надзвичайне! Це-ж ти схвильований, що я не сиджу тут і не чекаю, коли мій пан прийде. Боже, що це за життя моє! Тільки сидіти в хаті і ждати... Я схвильована! А чому-ж я не мала би бути?! Ти маєш неразд дивні погляди... Зрештою, що тут дивного... Я була би тоді дуже вдячна, якби ти сказав, що ти находиш у мені такого...

Він: Передовсім те моя кохана, що ти хвилюєшся...

Вона: „Передовсім"... але що далі? Гадаю, що повинно бути ще якесь продовження після „передовсім"...

Він: Дрібниця. Попросту оптична — так сказати — омана.

Вона: Оптична? Нічого не розумію! Ти хорий, поважно хорий (сідає). Справді журюся тобою. Поясни мені, що це за така омана...

Він: Будь ласка. Поясню. Ти сказала, що йшла пішки, правда? А я мав таке враження, якби через вікно бачив тебе в авті.

Вона. Так? Справді?! Знамените! То я в таку погоду повинна гнати пішки. Мій пан бере собі наше авто, а я маю простудитись.

Він: Чи я що казав тобі, моя кохана...

Вона: Мені це байдуже, чи ти казав. Я взяла собі авто, на Зеленій вулиці, коли хочеш знати і заплатила дві марки шістьдесять.

Він: Звідки ти це знаєш?

Вона: Звідки знаю: Тільки напружи трохи свій мозок. Добре, виявлю тобі секрет. Я дала шофреові пять марок, а він видав мені дві сорок. Що-ж, тепер уже знаєш?

Він: Дивне, як око може людей звести! Я бачив, як ти тріснула дверима авта і просто вбігла до брами.

Вона: Що за бистрота! А я заплатила шоферові через вікно. Не люблю вистоювати на хіднику...

Він: Вибач. Я не подумав про це. Але шофери то дійсно дурні.

Вона: Шофери?

Він: Чому-ж той шофер не поставив знову свого таксиметра на „вільний". Коли „вільний", тоді малі ліхтарні запалюються. Авто завернуло і я оглядав його ще раз.

Вона: Що це? Якийсь судовий протокол... Я застерігаюсь проти цього і маю право домагатись, щоби мені вірили.

Він: У що вірити? У те, що ти йшла пішки?

Вона: Вибач, без іронії! Не знаю, що з нас має право іронізувати. Не позволяю на слідство... (З погордою) детектив!

Він: Я не маю наміру тебе брати на допит... Але чи треба бути аж детективом, щоби догадатись, що ти не була сама в авті?

Вона: Незвичайне! Я не їхала сама! Певно, що ні. Не розумію, чому я мала би робити з цього секрет.

Він: І я теж ні.

Вона: Я здибала по дорозі Едвіна і він спитав, чи може мене відвезти. Попросту не розумію... що нині з тобою... (прикладає хустину до очей). Чи є що злого в тому, що добрий знайомий відвозить мене з чемности? Чи треба з цим аж скриватись.

Він: Певно, що ні, коли це був Едвін.

Вона: Застерігаюсь проти таких застережень...

Він: Чому? Чи тому, що ти сказала правду відразу?

Вона: Ти комічний. Бачиш, що я вже кажу тепер правду.

Він: Можеш бути спокійна. Я не заглядав до середини авта. Хіба, щоби зателефонував до Едвіна...

Вона: Цього не зробиш! (встає). Забороняю тобі.

Він: Чому забороняєш?

Вона: Не хочу, щоби ти виглядав комічно. Нема нічого комічнішого, як бути заздрісним.

Він: Не потрібуєш боятись. Не маю вже причини розмовляти з Едвіном.

Вона: Бачиш, який ти розумний. Я знала... я знаю, що ти багато розумніший від мене, але це мені робить приємність виставляти тебе на пробу... такою невинною брехнею... Ти сам не розумієш. Я горда з тебе... Ти навіть знаєш, який колір тепер наймодніший, правда? Блакитний! Що ти думаєш про те, щоби ми пішли разом оглянути блакитний капелюх?

З нім. мови *М. Р.*

Політичні процеси у Львові

В місяці травні ц. р. відбудуться перед каденцією суддів присяглих у Львові такі політичні розправи: 17. V. проти б. посла **о. д-ра Пеліка,** 23. V. проти б. сен. **Бараника,** 27. V. проти **студ. Охримовича і товаришів** з Тернополя. Всі вони обвинувачені з § 58. Процес проти б. посла **Палієва,** що мав відбутися в половині травня, переложений на день 6. VI. ц. р.

При цій нагоді варто ще подати, що в дні 25. V. відбудеться у Львові розправа проти **двох польських студентів,** потягнених до відповідальности за розліплювання летючок у дні іменин марш. Пілсудського (§ 58). У тому самому часі відбудеться теж розправа проти **адв. Дренґевича,** діяча ППС., обвинуваченого за образливі слова на адресу марш. Пілсудського, висказані на одному вічу.

—o—

Постанови Фашистівської Ради.

Телеграма українців до Мусолінія.

„Новий Час" (ч. 88) містить кореспонденцію з Риму Е. Онацького п. з. „Італія, Франція і перегляд договорів", у якій наведені постанови Великої Фашистівської Ради в справі закордонної політики. Ті постанови, що є відтепер основою цілої італійської закордонної політики, такі:

„Для переборення кризи, що від неї терпить цілий світ і що має більше підстави **політичні й моральні,** ніж економічні, Велика Фашистівська Рада визнає необхідним:

1. Розвязати проблему репарацій і міжсоюзницьких боргів, відмовляючись від одних і перекреслюючи другі.

2. Поздіймати митні заборола, перше ніж вони вспіють привести до цілковитої анемії міжнародню торговлю.

3. Поліпшити умовини придунайських та балканських країн, що мають у собі до 70 міліонів населення.

4. **Переглянути на терені Союзу Народів ті пункти** мирових договорів, що носять у собі зерна невдоволення народів і тому можуть бути причинами нової війни.

5. Відмовитися від занадто частих інтернаціональних конференцій, які викликають марні надії у народів а потім приносять їм все більш гіркі розчарування та приводять до все більшого загострення відносин.

Велика Фашистівська Рада залишає собі на жовтневу сесію справу перегляду становища Італії в Союзі Народів..."

Українська Громада в Римі, познайомившись з цими резолюціями Великої Фашистівської Ради, вислала на адресу Мусолінія таку телеграму:

„Українці, що живуть у Римі, вітають від широго серця і висловлюють глибоку вдячність за прегарну ініціятиву Великої Фашистівської Ради, що є скерована на перегляд невиносимих мирових договорів. Вони певні, що й Україна.... тепер знайде в цій ревізії договорів своє остаточне визначення в незалежній ....Державі....."

—o—

Крігер сфальшував умову з Польщею.

„Берлінер Таґеблят" приніс сензаційну вістку, що Івар Крігер сфальшував свою монопольну умову, зроблену з польським урядом в 1925 р., вписуючи у сфальшовуваному тексті вищі привілеї для свого концерну. Фікційні зиски, що нібито плили з експльоатації монопольної умови з польським урядом, Крігер цілими роками вставляв до своїх білянсів. Тепер обманство виявилося тим способом, що в тресорі Крігера найшли умову з польським урядом з 1925 р., де детайлічна продаж сірників у Польщі признана товариству, яке Крігер називає кілька разів у своїх фікційних білянсових позиціях.

Як подає „Берлінер Таґеблят" свого часу велике враження викликав факт, що з Крігером зроблено в листопаді 1930 р. нову умову, кориснішу для Польщі, бо признано польському урядові 32.4 міліони долярів. В останіх днях виринув здогад, що другу умову, некориснішу для Крігера, він зробив тільки задля того, щоби уможливити виміну старих сфальшованих скарбових бонів.

Помер австрійський кардинал.

21. квітня помер у Відні наслідком апоплексії кардинал д-р Піфль.

Зазив до всього українського жіноцтва міста Львова і повіту.

З початком квітня ц. р. покликала Централя Союзу Українок до життя потрібну й важну для м. Львова та повіту філію „Союзу Українок". Завданням філії буде перевести орґанізацію українського жіноцтва на терені міста Львова і львівського повіту, згуртувати його і притягнути до громадської праці та взагалі працювати над його національним і громадським усвідомленням.

Щоби виконати це завдання, треба щоби все жіноцтво м. Львова і повіту віднеслось з довірям до філії „С. У." та її управи, щоби допомогло виділови в його тяжкій праці та орґанізації, вписуючись громадно в члени т-ва. В першій мірі голоситися повинно метке та наділене орґанізаційним змислом молоде жіноцтво, яке допомогло би філії у переведенні її завдань. Жде нас тяжка, відвічальна, але вдячна праця, тому Виділ Філії „С. У." взиває українське жіноцтво м. Львова і повіту вписуватись в її члени та зголошуватися до співпраці у її секціях в домівці „С. У." Підвалля ч. 7. I. пов. кожного вівторка і пятниці від 11—12 в полудне.

ЗА ВИДІЛ ФІЛІЇ „С. У.":
Марія Колтунюкова голова. *Ст. Веґерова* секр.

Америка грозить митною війною.

Уряд ам. Злучених Держав приготовляє ноти до півд.-американських і европейських урядів, заповідаючи репресії супроти держав, що встановили боеві митні тарифи для товарів Північної Америки. Ноти будуть вислані наперед до Франції та Еспанії, опісля до Німеччини й Австрії, врешті до Арґентини. В американських господарських колах числяться з можливістю вибуху митної війни між Злученими Державами і Францією.

Вільгельма II. запрошують на Антилі.

БЕРЛІН. 21. IV. ПАТ. Бувший цісар Вільгельм одержав запрошення торговельної палати Ст. Томас на Антильських островах, щоб поселитися там на все. Запрошення передав ґубернатор цих островів Петерсен до заопініювання державному департаментові у Вашинґтоні. Оферта має на меті змінити туристичний рух на Антильських островах.

Акція проти весняних засівів.

Радянська преса довідується з Мінщини, що серед населення йде аґітація проти весняних засівів. Акція находить послух з причини неприхильного відношення місцевих орґанів влади до середньо заможних і бідних індивідуальних господарств. Наслідком того плян весняних засівів засуджений на невдачу.

—o—

Крутійство Японії.

ЖЕНЕВА, 21. IV. ПАТ. Японський делеґат відвідав учора предсідника надзвичайного збору Союзу Народів Гіманса й заявив йому, що Японія не може згодитися на деякі точки резолюції, зредаґованої попереднього дня комітетом 19-ох, головно на точку, яка передбачує, що мішана комісія може більшістю голосів визначити дату відкликання японських військ. Щодо Китаю то він приймає резолюцію під умовиною, що вона матиме характер обовязковий, значить, що буде принята також Японією.

—o—

Більшовицький зїзд у Москві.

МОСКВА, 21. IV. ПАТ. У великому театрі в Москві розпочався вчора девятий зїзд радянських професійних союзів, що гуртують в собі, як подає місцева преса, 17 міліонів зорганізованих робітників. Міродатні чинники привязують велику вагу до того зїзду з огляду на закінчення праці першої пятилітки та на виладження пляну на другу пятилітку. На зїзд приїхало в характері гостей 30 визначних комуністів із заграниці.

МОСКВА, 21. IV. Молотов у промові обговорив ролю та завдання пятилітки. Переходючи до міжнародніх справ сказав, що події на Дал. Сході й міжнародня атмосфера повинні стягнути на себе увагу всього СРСР. Події ті кажуть бути дуже чуйними у відношенні до імперіялістичних воєнних плянів і загрози загального мира.

НАШЕ ШОВКІВНИЦТВО.

Вступні завваги.

I.

Повстає у нас нова ділянка сільського господарства — *шовківництво.* Є це сезоновий домашній промисл, що займається виробом шовкового сирівця. Шовківництво є, так само як у нас виріб льняного чи конопляного клоча, тісно звязане з селом. *Є це побічна ділянка сільського господарства, якою займаються головно мало- та безземельні селяни.*

Шовківництво є у нас, що правда, в самих початках, але досягнення, які вже зроблено на цьому полі, є такі замітні, що справа набирає загального значіння.

Наші селяни є з шовківництвом уже доволі добре обзнайомлені, бо тисячі заводять цей промисл у себе. Зате мало знають про нього наші інтеліґенти. Саме метою цієї статті є познайомити наші інтеліґентські круги з цим новим промислом.

Шовківництва до війни не знали у нас, в Галичині та на Волині, зовсім. Зате воно було досить поширене на Предніпрянщині, яка в довоєнних роках продукувала около 250.000 кґ. коконів річно. І тепер там далі працюють над його поширенням. У Польщі перші годівельні станиці повстали в 1926 р.

II.

Шовк є найкращим ткацьким матеріялом, якого вживають також у багатьох ділянках промислу, у таких, як електротехніка, летунство, млинарство і т. п., є звіриного походження. Його виробляють гусениці метелика-нетлі *морвова шовкопрядка* (Sericaria (bombyx) mori).

Шовководи, себто ті, що займаються шовківництвом, спроваджують що-року *яєчка (грену)* цього метелика, вилуплюють з них гусениці та плекають ці гусениці впродовж 5 тижнів, кормлячи їх листям *шовковиці (морви).* Зрілі гусениці снують зі шовкової пряжі *гніздечка (кокони).* Ці гніздечка роблять гусениці з одної безперервної шовковинки, що має яких 1000 м. довжини та яку можна легко розвинути. Шовководи збирають ці гніздечка після скінчення годівлі, заморюють їх парою (на те, щоби вбити у них живу лялечку) і продають. Та[illegible] кокони розмотують роблять витки а з них готові вироби.

Кожний культурний нарід спотребовує шовкового матеріялу *за десятки та сотки міліонів золотих.* Його в багатьох ділянках промислу не можна заступити ніякою іншою заміною (млинарство, хірурґія, військовий промисл і т. ін.). Тому кожний нарід, який має догідні умовини для розвою шовківництва, старається продукувати шовковий сирівець у своїй батьківщині і, бодай частинно, покривати запотребування власним виробом та не спроваджувати його за дорогі гроші від чужих.

III.

Умовини для розвою шовкового промислу є у нас якнайкращі. Доказом цього є всі дотеперішні наші спроби в цьому напрямку, що увінчалися повним успіхом.

Шовковиця або морва, якої листя потрібне до годівлі гусениць шовкопрядки, вдається у нас дуже гарно. Ця деревина, якої батьківщиною є Китай і південно-азійські краї, приноровилася до нашого підсоння так добре, що без шкоди видержує навіть найлютіші морози (зима 1929—30!). Її поширення сягає нині далеко на північ до побереж Балтійського Моря і Москви. В цілому нашому краю подибуємо її в ріжних околицях як старі, десятилітні дерева. В останніх роках виплекано вже багато молодняка, який буде основою нашого будучого шовкового промислу.

Господарські умовини є у нас також дуже догідні для розвою шовківництва: мало- і беззем[е]лля наших селян та брак великого промислу є саме цими догідними моментами. Теперішня господарська криза дає ще більші можливости для його розвою. Наш селянин, який не має заробітку і не має стільки землі, щоби прожити з неї свою рідню, найде в ньому нове джерело доходу.

Досвіди і спроби, роблені на Предніпрянщині, як також наші досвіди, переведені в останніх роках в ріжних околицях краю, доказують, що й *кліматичні умовини* у нас відповідніші для розвою шовківництва. Продукт годівлі, кокони і якість шовку на них не виказують замітних ріжниць від цього сирівця, що його продукують інші европейські краї. Зрештою кліматичні ріжниці, які є у нас, не можуть мати замітного впливу на вислід годівлі тому, що її переводиться

...иться в замкненому поміщенні і в ньому можна всі атмосферичні впливи як теплоту, вогкість, освітлення і т. п. довільно регулювати. Таким чином можна й у найменше догідних околицях, напр. на півночі, при відповідному веденні осягнути ті самі вислїди, що і в околицях більше сприятливих, напр. у півд.-східних повітах.

Річ очевидна, що шовківництво не розвинеться в цілому краю однаково сильно, але де повстануть ці осередки, годі нині сказати. Це залежатиме не так від кліматичних умовин, як у більшій мірі від господарсько-суспільних чинників.

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧІННЯ ШОВКІВНИЦТВА.

Шовковий промисл чи пак ця його ділянка, що займається продукцією сирівця, годівля гусениць шовкопрядки, має стільки корисних моментів, що її ставлять між найпоплатніші підприємства. Розглянемо по черві ці користи, які дає шовківництво.

Шовківництво є *сезоновим заняттям*, яке припадає в дуже догідний для нашого хлібороба час, а саме на другу половину травня і м. червень, на то й час, коли у селян нема ні багато, ні пильної роботи в полі.

Праця біля годівлі, яка тревае всього 5 тижнів, є *дуже легка та проста*. Для її вивчення вистане перестудіювати підручник або взяти участь на курсі, чи врешті приглянутися годівлі у когонебудь другого. Вся праця полягає на кормленні гусениць морвовим листям. Вона така легка, що її можуть виконувати зовсім добре жінки, діти та немічні члени родини.

Продуктом годівлі є сирівець трівкий та догідний до транспорту. Його можна без шкоди переховувати довший час (роками).

Годівля шовкопрядки не є залежна від кліматичних впливів, бо переводжена в замкненому поміщенні, мусить завсіди дати позитивні результати. Вони будуть залежати все лише від умілости і пильности самого годівельника.

На заведення шовківництва, себто на плянтацію морви, не треба великого грошевого вкладу ні окремої землі. З насіння або готового молодника (його можна набути за кілька золотих) можна за кілька літ (3—4) виплекати потрібну кількість корму. Під управу шовковиці не треба окремої землі. Дерева плекають біля доріг і на межах, кущі на неужитках або на малому клаптику землі, в городі чи в саді. Біля хат заводять із шовковиці живоплоти і мають з них подвійну користь: листя до годівлі та гарну, тревалу огорожу.

Уладження самої годівлі не коштує також багато грошей. Уладження є таке просте, що кожний наш годівельник ладить собі його сам дешевим коштом. Постійні видатки на уладження одної годівлі є по нашим обчисленням, переведеним на основі трилітньої практики в краю, 50—70 золотих.

Зате це легке та коротке сезонове заняття дає селянинові найменше 300—400 зол. чистого виску.

Цей розмірно високий дохід виходить ще куди корисніше, коли порівняємо його з доходами інших ділянок господарства. Щоб заробити таку суму, мусить наш селянин в нинішніх умовинах працювати у наймі пів року (150—200 днів), числячи по 2 зол. денно; він мусить продати яких 100—150 кірців бульби, чи 15—20 м. сотнарів жита, 3—5.000 яєць або 2—2.500 літрів молока. А скільки праці та гроша коштує хлібороба виріб цих продуктів! Коли візьмемо на увагу, що в нормальних часах 1 морг засіяний житом давав хліборобові 50—80 зол. чистого виску, то доходом із шовківництва він наче *збільшує свою господарку на 5—8 моргів*. У теперішному часі, коли хліборобська господарка не поплачує, такий заробіток, який дає шовківництво, буде для селянина великим порятунком.

З цього бачимо, що шовківництво в наших умовинах може в недалекому часі стати дуже видатною помічною ділянкою нашої сільської господарки. Теперішня господарська кріза, що сильно підірвала доходовість земельної господарки, повинна приспішити розвій цієї нової ділянки домашнього сільського виробництва.

Ая.

З роззбройної конференції.

Головна комісія роззбройної конференції в Женеві приняла 20. ц. м. всіми голосами з виїмком Літвінова рішення в справі критерії роззброєння в компромісовій редакції на основі пропозиції Бонкура. Президент Гендерзон підкреслив із вдоволенням, що приняте рішення уможливить швидку, практичну працю в напрямі роззброєння, а також уможливить спільне обміркування проектів французького, американського й італійського в справі знесення деяких родів зброї.

Опісля комісія приступила до нарад над справою квалітативного роззброєння. В цій справі предложено два проекти: югословянський та англійський. Югословянський проект покривається зі становищем Франції й заявляється за знесенням деяких родів зброї на основі їхнього оміжнароднення та віддання в розпорядження Союзу Народів. Анґлійський плян висловлюється за забороною вживання деяких родів зброї на основі міжнародньої умови. Мотивуючи своє внесення, англійський міністр закорд. справ сер Джон Саймон застерігся, що не задумує випереджувати порушеної справи оміжнароднення деяких родів зброї. Одначе він тої думки, що повинна бути вставлена норма, на основі якої кваліфіковано би зачіпну зброєю, що підлягала би забороні. Справи оміжнароднення деяких родів зброї, напр. трійливих газів і знарядів, що служать до ведення хемічної війни, досі взагалі не торкалися. Німецький делеґат ствердив, що Німеччина вже давно роззброєна і зажадав знесення тих родів зброї, яких знесення у відношенні до Німеччини рішив версайський трактат. Югословянський делеґат підтримував внесення Югославії, а італійський делеґат Ґранді заявився за анґлійським внесенням. На цьому засідання відложено до довгого дня.

ТАРДІЄ ТА МЕКДОНАЛЬД У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА. 21. IV. ПАТ. Прем. Тардіє приїхав до Женеви зовсім несподівано. У політичних колах кажуть, що він приїхав у звязку з резолюцією міністра закордонних справ В. Британії Саймона, якою він запропонував скасування деяких родів зброї. Французькі політ. кола приняли цей проект дуже неприхильно.

ЖЕНЕВА, 21. IV. ПАТ. Прем. Тардіє приняв на авдієнції американського держ. секретаря Стімсона.

ЖЕНЕВА. 21. IV. ПАТ. Нині рано приїхав тут Мекдональд.

ЖЕНЕВА. 21. IV. Бонкур повідомив Джона Саймона, що французька делеґація не могла би приняти анґлійського внесення в справі якостевого роззброєння.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРНУВСЯ.

У повороті з Румунії до Варшави переїзджав на Станиславів та Львів марш. Пілсудський. У Варшаві буде в пятницю в год. 8. рано.

У звязку з поворотом виринають знову чутки про зміни в уряді. Кажуть, що конференція премієрів відбудеться щойно в травні.

НЕ БУДЕ І. КЛ. В ҐМНАЗІЯХ.

У варшавських учительських колах кажуть, що вже з новим шк. роком скасують у державних середніх школах . клясу, як перший етап здійснювання закону про новий шк. устрій. Розпорядок той покищо не обовязуватиме приватних шкіл.

Державний скарб не звертатиме вписового тим держ. службовцям, які свої діти з причини недостачі місць в держ. школах мусітимуть записати до І. кл. в приватних школах. Зачувати, що та сама доля, яка тепер стрінула І. кл., стріне ІІ. кл. в шк. році 1933-4, так що постепенно перемінять теперішню ІІІ. кл. на І. нової 4-клясової ґімназії.

ПАШПОРТ — 450 ЗОЛ.

У найкоротшому часі треба сподіватися розпорядку про підвишку закорд. пашпортів. Пашпорт коштуватиме 400 зол., а доплата для безробітних 50 зол., разом 450 зол. Обмежиться теж значно видавання пільгових пашпортів.

МЕКДОНАЛЬД УСТУПИТЬ.

ЛЬОНДОН, 21. IV. ПАТ. „Івнінґ Стендерд“ повідомляє, що можливе, що Мекдональд уступить з огляду на здоровля. Колиб це сталося, нові вибори не відбудуться. Мекдональд предложив би королеві як свого наслідника Болдуіна або Рансімена.

СПРАВА ЛІНДБЕРҐОВОЇ ДИТИНИ.

Аль Капоне ставить умовини през. Гуверові.

ЛЬОНДОН, 21. IV. ПАТ. „Стар“ повідомляє, що відомий проводир бандитів Аль Капоне вислав з тюрми през. Гуверові ультімат, у якім каже, що зверне Ліндберґову дитину 1) коли його негайно випустять на волю та дарують йому кару 11 літ тюрми, 2) коли після нового вибору Гувера президентом Зл. Держав республиканці не старатимуться піддати ревізії або ухвалити прогібіційну клявзулю в американській конституції та перешкодити в удержуванні теперішніх високих цін за алькогольні напитки, 3) коли влада згодиться на поширення Аль Капонової сіти, що охоплює світ „ґенґстерів“ також і на менші ватаги, які досі виломлювалися зпід Аль Капонової контролі, так що йому дадуть вільну руку в ам. підземеллях.

Журналісти... викрали дитину.

Є чутки, що малого Ліндберґа викрав Герстів пресовий концерн, щоби зробити на цьому „бизнес“. І справді заробив уже на тій сензації міліони долярів, бо наклад часописів збільшився тричі. І поліція заробила на тій сензації з дитиною чимало. Все те при нинішній економічній кризі, яка лютує в Америці, чи не одинокий добрий заробіток. Тимчасом „ліндбердятко“ здорове жде хвилини стрічі з ненькою. Є теж чутки, що цілу аферу зааранжували фільмові підприємці.

—o—

Еміґраційні справи.

Корабельні карти до Злучених Держав і Канади подешевіли.

Корабельні товариства, що перевозять людей до Злучених Держав і Канади обнизили від дня 4. квітня ціни корабельних карт. По новій тарифі корабельна карта ІІІ кляси коштуватиме 926 зол. (а не 1.038 як до цієї пори). Дорога поспішним кораблем ІІІ клясою коштує 970 зол. Немовля до 1 року життя платить 36 до 49 зол. залежно від корабля, яким їде; діти в рр. від 1—10 (непокінчених) платять половину карти себто 463 зол.; після скінчення 10 років цілу карту. Еміґранти й реемігранти, що їдуть до Злучених Держав, платять при закупні корабельної карти ще й американський податок у висоті 8 долярів від особи повище 16 років. Діти до 16 років, як їдуть з родичами, не платять того податку, але як їдуть самі, мусять платити без огляду на вік, як дорослі.

Мексиканські віза подорожіли.

Мексиканський консулят у Варшаві бере оплати за візу 80 зол. від пашпорту, бо курс мексиканського „песа“ пішов угору. Крім коштів дороги, еміґранти, що мають „афідавіт“ мусять мати ще 200 долярів від особи дорослої (від 15 років), або доказ зі зложеної в Мексику запоруки, а також 12 долярів титулом поголовного податку.

Еміґраційний рух у березні.

В місяці березні виїхало до Злучених Держав, Канади, Арґентини, Бразилії і інших країв з цілої Польщі всього 620 осіб.

—o—

НОВИНКИ

— **Страшне задовження хліборобства.** На основі обчислень міністерства земельних справ задовження хліборобства в Польщі сягає 3 міліярди 850 міліонів золотих, з чого на довгоречинцевий кредит припадає 2 міліярди 350 міліонів, а на короткоречинцевий 1 міліярд 500 міліонів. Докладна статистика обіймає тільки кредит установ державних, самоврядних і приватних банків.

— **Проф. Самійлович у Львові.** 29. і 30. квітня буде у Львові відомий дослідник Півночі Р. Л. Самійлович. 29 квітня матиме відчит, якого темою будуть висліди виправ, організованих Арктичним Інститутом у Ленінграді. Проф. Самійлович прославився завдяки виправі, яку уладив був після катастрофи ген. Нобіле та завдяки виправі на повітреплаві „Граф Цепелін“.

— **Ґдиня дістає позичку.** Урядовий комісар міста Ґдині Забержовський підписав з представником швайцарських фінансістів умову, на основі якої вони дають позичку у висоті 10 міліонів швайц. франків на 14 років. Позичка призначена на різні інвестиції, як будову шкіл, шпиталю, різні та розбудову водопроводів і каналізації.

— **Плямистий тиф** шириться пошесно в Рожнові і Рибні пов. Косів. Положення хорих страшне, бо до косівського шпиталю їх не приймають, мовлячи, що місця нема.

— **Самогубства.** У Львові на вул. Білінських отроївся, заживши ціянкалі 19-літній Тад. Чемеріс, тому що втратив посаду в вид. т-ві „Ксьонжніца-Атляс“. — У фабриці вудженин Конопацького (Мартіша 25а) отроївся лізолем

23-літн. практикант Каз. Рахвал. Його відвезли до шпиталю.

— **Ватагу вломників** зловили в Слобідці пов. Косів. Вони розпороли вертгаймівську касу в Косові, грабили по селах й були пострахом для цілого повіту.

— **Застрілили вломника.** Поліція в Кракові перевела нагінку на небезпечного касового вломника Кульку, що укривався при ул. Залеського. Коли озброєні в панцирі поліцаї увійшли до його криївки, Кулька засипав їх револьверовими кулями, які застрягли в панцирах, не зробивши їм шкоди. Тоді Кулька сховався до сусідньої пральні. Поліцаї кинули туди крізь вікно кілька гранат, що викликують сльози, опісля вивязалася стрілянина. Вкінці поліція війшла до середини і найшла Кульку з простріленою головою.

— **Варшава не платить своїм службовцям.** У Варшаві грозить знову страйк міських службовців. Їхні делегати інтервеніювали у президента міста з причини невиплачення платень і заявили президентові, що будуть чекати до 25. квітня ц. р. Якщо грошей не дістануть, загальні збори союзу службовців проголосять страйк.

— **Кара смерти в Лодзі.** Перед окружним судом в Лодзі відбулася нагла розправа проти 31-літнього Влад. Мендрецького, що ограбив касу на залізничому двірці. Засудили його на кару смерти на шибениці.

— **Вбивство італійського консуля.** В місті Спрінгфільд в стейті Ілінойс Північної Америки вбили італійського консуля Пікко. Коли Пікко виходив зі своїм 9-літнім синком до самоходу, надіхав другий самохід, з якого посипався скорострільний вогонь на консуля. Пікко, одержавши 12 куль, упав на землю. Син його чудом урятувався від смерти. Заки наспіла поліція, бандити щезли без сліду. Здогадуються, що якісь італійські антифашисти наняли американських бандитів, щоби спрятали фашистівського консуля.

— **Трагічна смерть сербського письменника.** У Білгороді святкувало т-во молоді „Явор" 50-ті роковини існування. Коли відомий сербський письменник Ріста Одавич скінчив привітну промову, яку приняли гучними оплесками, помер наслідком апоплексії.

— **Жертва Крігера.** В Авгсбургу відобрав собі життя вистрілом з револьвера один з найчільніших німецьких промисловців, 60-літний Штайнбайс. Причиною самогубства були фінансові труднощі, в які попав у звязку з аферою Крігера. Штайнбайс був перед війною власником великих лісів у Босні. Тепер належав до найбогатших деревних промисловців і мав багато деревних фірм у Німечині та за границею.

— **„Хай згине на вогкій соломі".** Тому, що від кількох днів кружляли чутки, нібито „фабрикант" золота Дуніковський вийде на волю, співробітник одного париського часопису інформувався в оборонця Дуніковського д-ра Кльоца. Той адвокат сказав, що Дуніковського оглядали лікарі ті психіятри. Вони ствердили, що стан здоровля Дуніковського не вимагає, щоби його випустити на волю. Пошкодовані рішучо є проти того, щоби Дуніковський вийшов на волю. Коли він справді може робити золото, хай дасть докази на те, інакше „повинен умерти на вогкій соломі тюрми". Машину змонтують ок. 15 травня, потім Дуніковський наново почне свої досвіди. Один із членів родини сказав, що Дуніковський рішився не виявити тайни винаходу та відкинути всі предложення.

— **Американський пресовий король Герст** (W. Randolph Hearst) видає крім кількох місячників також 25 часописів щоденних, которих пересічний наклад щоденний розходиться у 4,515.374, а недільний у 5,226.353 примірниках. Головним редактором часописів Герст'а є Брісбейн, якому Герст платить 250.000 дол. річно. Дві третині року живе Герст у своїй палаті у Каліфорнії, а та його палата міститься на його фармі простором 240.000 акрів. Маєток Герста обчисляють на 100,000.000 долярів.

— **Т-во „Просвіта"** перестерігає наше громадянство перед п. Володимиром Козьолковським з Коршова, який збирає замовлення на книжки як уповажнений Т-ва „Просвіта". До цього Головний Виділ Т-ва „Просвіта" його **не уповажнив** і не видав йому ніякої легітимації. З уваги на те, що в найближчих часах розпічнеться живіша акція в справі приєднування членів, підписування внутрішньої позички і поширення книжок з магазинів Т-ва „Просвіта", треба від тих, хто звернеться до громадянства в цих справах, домагатися виказання повновластями, підписаними або Головним Виділом у Львові, або дотичною філією Товариства „Просвіта". Всіх агентів чи збірщиків, які не виказуться відповідними повновластями Головного Виділу чи дотичної філії з печаткою і двома підписами, треба притягнути до відповідальности.

— **Заходом „Укр. Гігієнічного Т-ва" і Порадні Матерей** у Львові відбудеться в неділю 24 ц. м. від год. 12.15 в салі Української Бесіди (Народний Дім) **виклад д-ра Осипа Береста про лікування туберкульози.**

— **Справлення похибок.** У вчорашньому „Ділі" в огляді **„З польської преси"** надруковано в 3-тій шпальті р. 19. з гори „українському" — замість „окраїнному"; р. 28 з гори „теорії" — замість „події". — Заголовок статті **„На допомогу „Просвіті"** зложено помилково „На допомогу „Просвіти".

З кіна.

Кіно „Палас": „ЕКСПРЕСС-ШАНГАЙ".

Одна з тих фільм, що експресовим темпом приїхала з Берліна (позавторівним шляхом) до Львова. І одна з тих, що розмовами своїх дієвих осіб не відбирає глядачеві ілюзії, де це діється. Члени ріжних національностей висловлюють свої почування у хвилинах схвилювання — рідною мовою. У при-шангайській смузі офіціяльна мова, очевидячки, англійська.

Фільма дає на тлі актуальних революційних подій особисту історію оригінальної пари, колись закоханої, розділеної психольоґічним непорозумінням і подіями ріжного життя. Глибоко схоплена характеристика людей ріжної національности, як вони реагують на зовнішні події. Головну ролю має Марлена Дітріх, дуже споріднену із своїми попередніми: неясне минуле, повна самопожертви теперішність; нестримний темперамент під панцирем байдужости. Невідомо, чи вона свідомо не хоче дати іншого типу, ніж той, який дала досі. Поруч неї не менше славна китайка Марія Вонґ, так само стримана в рухах. Мужеські ролі без закиду. Загальні сцени сильно нагадують „Блакитний Експрес" Айзенштайна. „Гепі-енд" викликує задоволену усмішку серед прихильників Марлени, найбільшої суперниці Ґрети Ґарбо. *м. р.*

—o—

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ. **(Спростування).** У звязку з поміщеним у ч. 68. часопису „Діло" за 1932 р. дописом з Кремянця під заголовком „Небувала Академія в честь Шевченка" прохаємо на підставі § 19 пресового закону помістити отсе спростування: 1) Неправдою є, що „впродовж кількох років ініціятиву святкування брала на себе філія „Союзу Українок", а правдою є, що влаштовували ріжні установи: раз „Просвіта", раз „обєднаний комітет", в 1929 р. ніхто не зібрався влаштувати свята Шевченкових роковин, а двічі влаштовував його „Союз Українок". 2) Неправдою є, що ті свята імпонували всім людям доброї волі солідним виконанням і глибоким продуманням точок програми, а правдою є, що в 1930 р. програма мала таку точку, як „В чарах кохання". 3) Неправдою є, що „гурток випередив тихцем ініціятиву того Обєднаного Комітету", а правдою є, що той Комітет був створений аж в середині лютого, себто тоді, коли вже навіть був дозвіл влади на влаштування і були вже видруковані афіші. 4) Неправдою є, що це святкування уладжував гурток під фірмою Бжеського Романа, який найшов тимчасовий притулок під покровом „Українського Кооперативу", зате правдою є, що це святкування влаштувало Т-во „Український Кооператив". 5) Неправдою є, що „святкування мало характер мітінгу", а правдою є, що поважні громадяни і професори середніх шкіл дякували ініціяторам за солідний та обґрунтований реферат. 6) Неправдою є, що говорилося, начеб-то Шевченко з призирством ставився до народу, лише, що не ідеалізував юрби або маси. 7) Неправдою є, що провадилося весь час полеміку з москалями, а правдою є, що згадувалося про відносини Шевченка до москалів, а також і до поляків. 8) Неправдою є, що святкування звичайно кінчають гимном, бо на Кремянеччині „Союз Українок" ані разу не кінчав його гимном. А раз „влада не боронила його", то для того не треба жадної сміливости, та й у 1930 році такої заборони не було. 9) Неправдою є, що глядачі сиділи, поспускавши очі, а правдою є, що гучними оплесками нагороджували виконавців. — Кооперативне Споживче Товариство **„Український Кооператив"** у Кремінці.

—o—

Куток мови.

Як називається „Крігер"?

Наші читачі збентежені ріжними транскрипціями прізвища славного фінансіста „Крігера" — Кройгер, Крюгер і Крігер. Непорозуміння вийшло передовсім із того, що самі чужинні часописи пишуть його раз „Kreuger", раз „Krueger". Тому, що в нашій ґазеті, як і в кожній іншій, співробітники не можуть одночасно перечитувати своїх рукописів, часто трапляються розбіжности в правописі, а шведської мови не знає у нас ніхто. Німецький словник вимови чужих прізвищ, який маємо перед собою, каже вимовляти прізвище Івара Крігера, шведа, „Крігер". Москалі, а за ними наші наддніпрянські земляки, передають німецьке „ü" — буквою „ю", отже Крюгер, Мюнхен, Бюргер, дарма, що „і" ближче до оригінальної вимови. „ю" затримуємо тільки для франц. „u": „дебют", „бюро".

СПОРТ.

Старт окружного бігу навпростець.

Старт бігу навпростець за мистецтво львівської округи в дні 24. ц. м. відбудеться з подвіря Сокола IV. при вул. Крупярській ч. 15. в год. 10.30. Зголошення змагунів приймає секретар клюбу вечором в домівці. Перед стартом можуть змагуни зголоситись до лікарських оглядин, якщо не були оглянені в біжучім сезоні.

З Львівського Клюбу Ситківкарів.

Загальні Збори Львівського Клюбу Ситківкарів відбудуться 24. ц. м. в год. 10. передпол. в льокалі „Українського Лікарського Т-ва", вул. Костюшка 5. На порядку Зборів звіт з діяльности, вибір нового Виділу і намічення пляну діяльности на р. 1932.

Дві групи у львівській А-клясі.

Виділ ЛЗОПН уневажнив з причини великих технічних перепон розгривки мистецьких змагань в одній групі (8—9 гор для кожної дружини в одному місяці!) Зате льосуванням поділили А-клясу на дві групи: I. Україна, Другий Сокіл, Вяли Ожел, Олд Бої і Чорні I. Б. (всі Львів), Ревера (Станиславів) і Погонь (Стрий). II група: Гасмонея, Лехія, Світезь і Погонь I. Б. (всі Львів), Польонія (Перемишль) і Ресовія (Ряшів). Мистці обох груп стрінуться із собою у фінальних змаганнях за мистецтво львівської округи, а переможець буде змагатися за вхід до Ліги. Найслабші дружини розіграють між собою рішаючі змагання за спадок до Б-кляси. Пункти добуті і страчені в змаганнях з ліговими резервами будуть рахуватися, зате стрічі з дружиною Олд Боїв не матимуть ніякого значіння.

Назначено вже на найближчу неділю мистецькі змагання. Україна стрінеться мабуть з дружиною Олд Боїв на грищі Цитаделі в год. 11.

Рівночасно зачуваємо, що організатори плянованої львівської Ліги найшли вже потрібне число голосів до скликання надзв. заг. зборів ЛЗОПН. Тому ситуація у львівській А-клясі і доля її мистецтв ще й досі остаточно не вияснена.

„Русь" — „Слован" (Мукачів) 10:0 (6:0).

Мукачів, 17. квітня.

Другі мистецькі змагання ужгородської „Руси" в цьому сезоні закінчилися повною реґабілітацією за слабу гру в стрічі з „Ч. С. К." (2:2), у вигляді двоцифрової перемоги з рівнорядним противником, тим цініншої, що на чужому грищі та серед чужої публики. Дружина „Руси" виступила в дещо зміненому складі: Бокшай; Кріж II., Товт; Бендас, Бачо, Шкіряк; Ковач, Шандор, Кобзяр, Кріж I. і Суковський. Ворота добули: Кобзяр 3, Кріж I 2, Суковський 2, Ковач 2 і Бачо 1. Найліпші в нападі: новий лівий крайник Суковський та Кобзяр на середині. Майже всі ворота добув напад „Руси" по гарних комбінаційних тягах, з чого найефектовніші стріляв Ковач волейом. В помочі найліпший Бачо. Бендас ліпший в помочі, як на крайнику в нападі. Вістка, немовби воротар „Руси" Бокшай мав перейти до одної з чеських дружин, яка появилася у деяких чеських часописах, є зовсім неправдива.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Ч. 7 і 8. 15. квітня. Зміст: Приготовляйте „Писанку" для „Рідної Школи"! Дмитро Макогон: Урятував школу (фейлетон). Володимир Полянський: Фридрих Фребель. З нагоди 150-ліття уродин (1782—1932). Степан Конрад: Нові завдання з огляду на шкільну реформу. Іванна Блажкевичева: Який хосен з дитячих садків? П. К.: Народне шкільництво на Волині: Число шкіл на Волині. Українська мова у волинських школах; Хто вчить у волинських школах. Просвітяни; „Рідна Школа" на Поліссі. Яків Романенко: Організуймо Батьківські Кружки і Комітети. З ювилейних свят „Рідної Школи" в Америці: доц. Віктор Доманицький: Харківська Колеґія і Харківський університет. Ізидій Карбулицький: Устрій народньої школи в Румунії. Василь Пенцак: Кооперативне навчання молоді у всенародній школі Т-ва „Рідна Школа" в Копичинцях. На тернистому шляху. Посол Михайло Вахнюк: З домени інсп. Короля Дядушка. З життя „Рідної Школи". Бібліографія. Ріжні вісти. Виказ датків.

„ЗИЗ", ч. 8, дня 15. квітня. Зміст: По народнім відді. Осій про весну. Кохання і бізнес. Весняні води. Великий конкурс „Зиза". Серенада кооператора. Виділ „Просвіти" на авдієнції у дир. Тиктора. Опільський до Ґетого. З „Книги Знання". Кажуть. З рисунків малого Ромця.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА. Часопис Т-ва „Учительська Громада" у Львові. Ч. 2—3. березень-квітень. Зміст: В. Кузьмович: Сліпа вулиця. Д-р В. Безушко: До дискусії про призвичаєння в американській психольоґії. Рецензії й огляди. Організаційне життя.

ДЗВІНОЧОК, часопис для укр. дітей. Ч. 7. травень.

НОВІ ШЛЯХИ. Ч. 4.

НОТИ.

В. Безкоровайний: ЗА УКРАЇНУ на мішаний хор. Слова М. Вороного.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 21. IV. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 3·00.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Пятниця, 22. IV. год. 7.30 веч. „Чорне Гето".

Субота, 23. IV. год. 3. попол. „Дзяди" (ціни попул.)

Субота, 23. IV. год. 8. веч. „Фавст".

Неділя, 24. IV. год. 3.30 попол. „Люди в готелі".

Неділя, 24. IV. год. 7.30 веч. Чорне Гето".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 22 IV. год. 8. веч. Мезаліянс".

Субота, 23. IV. год. 8. веч. „Мезаліянс".

Неділя, 24. IV. год. 3.30 попол. „Мезаліянс".

Неділя, 24. IV. год. 8. веч. „Рокзі".

Театр Новин.

Пятниця та субота вистава не відбудеться.

Кіна.

АПОЛЬО: „Іх ексцеленція кохання".

КАСІНО: „Ц. к. резервіст".

КОПЕРНИК: „Любовна пригода" (Марія Гльорі, Альберт Прежан).

ЛЕВ: „Усе для дівчинки" (Гарі Піль) і „Любовник опівночі".

МАРУСЕНЬКА: „Любовна пригода" (Марія Гльорі, Альберт Прежан).

МІРАЖ: „Два хлопчаки".

ОАЗА: „Кохання в пустині", „Лаврель і Гарді".

ПАН: „Розведена", „Лаврель і Гарді".

ПАЛЯС: „Шангай-експрес" (Марлена Дітріх).

ПАСАЖ: нечинний.

ПРОМІНЬ: „Тріюмф кохання".

СОНЦЕ: „Мати невільниця й любовниця".

СТИЛЕВЕ: „Нібелюнги", „Пімста Крімгільди".

УТІХА: „Чорний Перо" (Гарі Піль) і комедія.

ХИМЕРА: „Діксіяна" (Беб Даніельс).

Програма радіо.

Субота, 23. квітня 1932.

Кенігсберг (217,1) 18.40 „Госп. життя Туреччини", 19.10 Музика. **Ляйпціг** (259,3) 20.00 Веселий вечір. **Мор. Острава** (263,8) 22.25 Пісні. **Гільверзум** (298,2) 15.50 Спів. **Міляно** (331,4) 21.00 Концерт Амфітеатрова. **Штутгарт** (360,6) 15.00 Хор. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.05 Хор. **Сотенс** (403,8) 20.10 „Пори року" Гайдна. **Берлін** (419) 19.10 „Маркус-Пасіон" Баха, 20.00 Твори Міши Сполянського. **Рим** (441,2) 20.45 Опера. **Прага** (488,6) 15.30 Оп. арії Гільберт Вавра. **Брюселя** (590,3) 17.00, 20.00 Концерт. **Відень** (517,2) 20.10 „Інтрига й кохання" Фр. Шілера. **Будапешт** (550,5) 18.30 „Валькірія" оп. Вагнера. **Любляна** (574,7) 21.00 Спів. **Ленінград** (1000) 14.00 Концерт, 18.30 „Втеча" авд., 20.00 Хор, 22.07 Трансм. з далекої Півночі. **Ослью** (1083) 20.00 Спів. **Москва** (1481) 10.00, 14.30, 17.00, 18.30 Концерт, 12.00 Література, 15.00 „Золотий півник" оп. Рімського-Корсакова. **Давентрі** (1554,4) 13.00 Отворення Шекспірівського Театру (промови: Фр. Бенсона, Болдуіна, фр. амб. Флеріо), 14.20 Промова кн. Валії, 14.35 Коп. мяч „Нюкастл-Юнайтед", 19.30 Хор, 21.40 „Генрик V" песа Шекспіра. **Париж** (1724,1) 20.00 „Долетові байки", 20.45 Вес. діяльоги.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 23. квітня 1932.

11.45 Перегляд преси. 11.58 Астрономічний час. 12.10 „Оборона Теребовлі" авд. 12.45, 14.55, 19.40 Грамофон. 13.20, 22.45 Метеор. комунікат. 15.05 Госп. комунікат, біржа. 15.20 „Св. Юрій" радіоновеля. 15.45 Комунікат для плавби та рибалок. 15.50 Авд. для хорих. 16.20 Для матуристів (література). 16.40 Орхестра. 17.10 „Як поборювати глухоту". 17.35 „Інструменти та людський голос у музиці". 18.05 Авд. для старших дітей. 18.30 Малий концерт. 18.50 Всячина. 19.15 Почт. хліборобська скринька. 19.25 „Телефон", балачка. 19.45, 22.40 Поес. раді деннік. 20.00 „На овиді". 20.15 Легка музика. 21.35 „Людський консерватизм", відч. 22.10 Шопенові твори. 22.50 Закорд. ретрансмісії.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ширші Сходини Ф. ії Союзу Українок на місто і повіт Львів відбудуться в пятницю дня 22. квітня ц. р. в год. 6. після полудня в домівці С. У. (вул. Підвале ч. 7). На порядку нарад: Перші завдання нової філії. Реферує п. сен. Кисілевська. Численно явитися просить Виділ.

Заходом Т-ва „Плай" відбудеться в пятницю 22. ц. м. прогулька по львівських церквах під проводом ред. М. Голубця. Збірка в год. 3. попол. біля Волоської церкви.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.